

PG III Dsn 40/12

Pan
Dariusz Korneluk
Prokurator Apelacyjny
w Warszawie

Mając na uwadze szerokie zainteresowanie społeczne kwestią przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania wobec Macieja D [redacted] oskarżonego w sprawie

Sądu Okręgowego w Warszawie, w związku ze skierowaniem przeciwko wymienianemu i innym w dniu 30 grudnia 2013 roku aktu oskarżenia w sprawie [redacted] przez Prokuraturę Apelacyjną w Warszawie, uprzejmie proszę o uwzględnienie przez prokuratora obecnego na posiedzeniu Sądu Apelacyjnego w Warszawie rozpoznającego zażalenie na postanowienie z dnia 27 sierpnia 2015 roku w sprawie [redacted] w przedmiocie przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania wobec wymienionego, aktualnych orzeczeń dotyczących powyższej kwestii podnoszonych w wyrokach przez Europejski Trybunał Praw Człowieka, w których Trybunał orzekał kiedy przedłużenie tymczasowego aresztowania nie stanowi naruszenia artykułu 5 § 3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie protokołami Nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej protokołem nr 2, - Dz. U. z dnia 10 lipca 1993 r. nr 61, poz. 284), a w których narusza to prawo.

Powyższe stanowiska Trybunału zawarte są w poniżej prezentowanych orzeczeniach:

1. w wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 14 kwietnia 2015 r. w sprawie G [redacted] p. Polsce (skarga nr 56713/09), która dotyczyła zarzutu naruszenia przez Polskę artykułu 5 § 3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności w związku ze stosowaniem wobec skarżącego, pana Henryka G [redacted], środka zapobiegającego w postaci tymczasowego aresztowania przez okres 3 lat i 2 miesięcy. W tym przypadku

Trybunał stwierdził, iż w przedmiotowym stanie faktycznym nie doszło do naruszenia artykułu 5 § 3 Konwencji. (...) Trybunał zwrócił uwagę na poważną naturę stawianych zarzutów, grożącą oskarżonemu wysoką karę oraz konieczność zabezpieczenia właściwego przebiegu procesu. Ponadto Trybunał podkreślił, iż wraz z upływem czasu ww. przesłanki nie są wystarczające do dalszego wydłużania okresów tymczasowego aresztowania.

2/ w wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 2 grudnia 2014 r. w sprawie nr 54072/12 Pielesiak przeciwko Polsce, dotyczącej zarzutu naruszenia art. 5 ust. 3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, w związku z nadmierną długością stosowania tymczasowego aresztowania oraz zarzutu naruszenia art. 6 ust. 1 Konwencji z uwagi na rzekomą przewlekłość postępowania karnego prowadzonego przeciwko skarżącemu.

Trybunał zgodził się ze stanowiskiem przedstawionym przez Rząd Polski i uznał, że długość tymczasowego aresztowania w przedmiotowej sprawie nie stanowiła naruszenia standardów konwencyjnych. Dokonując analizy skargi Trybunał uwzględnił bardzo złożony charakter sprawy (dotyczącej łącznie 28 oskarżonych), jak również ciężar zarzucanych skarżącemu czynów m.in. kierowanie zorganizowaną grupą przestępczą.

Trybunał stwierdził, iż sądy krajowe wykazały należyta staranność dążąc do jak najszybszego zakończenia postępowania w przedmiotowej sprawie, zaś jego długość była uzasadniona wyjątkową złożonością i kompleksowym charakterem sprawy.

W świetle powyższych rozważań Trybunał orzekł, że okres zastosowania tymczasowego aresztowania wobec skarżącego nie ujawnia naruszenia "rozsądnego terminu" przewidzianego art. 5 ust. 3 Konwencji. Tym samym, na podstawie art. 35 ust. 3 i 4 Konwencji uznał skargę za oczywiście bezzasadną. Analogicznego stwierdzenia Trybunał dokonał odnosząc się do zarzutu skarżącego, iż stosowane aresztu miało charakter dyskryminujący i naruszało art. 14 Konwencji. W części dotyczącej zarzutu przewlekłości postępowania karnego sprzecznej ze standardem przewidzianym w art. 6 ust. 1 Konwencji Trybunał wskazał, iż skarżący nie wykorzystał przysługującego mu krajowego środka w postaci prawa do wniesienia skargi na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 2014 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

W związku z powyższym na podstawie art. 35 ust. 1 i 4 Konwencji uznał skargę za niedopuszczalną.

3/ w wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 9 lipca 2013 r. w sprawie nr 32501/09 K. Zirajewski przeciwko Polsce Trybunał – stwierdził, że władze krajowe, w swych decyzjach o zastosowaniu tymczasowego aresztowania, poza uzasadnionym podejrzeniem

skierowanym przeciwko skarżącemu, opierały się zasadniczo na czterech podstawach, a mianowicie na: ciężarze oskarżenia, dolegliwości kary, która może zostać skarżącemu wymierzona, ryzyku mataczenia w postępowaniu i zastraszania świadków przez skarżącego oraz ryzyku ukrywania się przez skarżącego. Jeżeli chodzi o tę ostatnią przesłankę, organy władzy w ocenie Trybunału (...) nie sprecyzowały żadnych konkretnych powodów uzasadniających tę opinię.

[...]potrzeba zapewnienia odpowiedniego przebiegu postępowania, a w szczególności proces uzyskiwania dowodów od świadków, stanowiły ważne podstawy dla początkowego stosowania tymczasowego aresztowania względem skarżącego. Wraz z upływem czasu podstawy te stają się jednak coraz mniej istotne. Trybunał (...) uznał, że dolegliwość grożącej kary jest elementem istotnym przy ocenie ryzyka ucieczki lub ponownego popełnienia przestępstwa, ciężar oskarżenia sam w sobie nie może uzasadniać stosowania tymczasowego aresztowania przez długie okresy.

Trybunał poniósł, że jeżeli chodzi o ryzyko, iż skarżący będzie wpływał na dowody lub w inny sposób zakłócał postępowanie, to nie jest przekonany, by stanowiło to ważną podstawę dla całej długości tymczasowego aresztowania skarżącego. Po pierwsze, [...] krajowy sąd rejonowy, wydając wstępne postanowienie o tymczasowym aresztowaniu skarżącego, odwołał się jedynie w sposób ogólny do ryzyka, iż skarżący może podejmować próby wpływania na świadków celem wymuszenia fałszywych zeznań. Po drugie, [...] odnośne decyzje nie zawierały żadnego argumentu, który mógłby wykazać, iż obawy te były uzasadnione.

Tak ogólnie sformułowane ryzyko, wywiedzione z charakteru czynów, których popełnienie skarżącemu zarzucono, mogłoby zostać ewentualnie zaakceptowane jako podstawa tymczasowego aresztowania na wstępnych etapach postępowania. Niemniej jednak, wobec braku innego czynnika mogącego wykazać, iż ryzyko wpływania na świadków rzeczywiście istniało, Trybunał nie mógł uznać tej przesłanki za uzasadnienie aresztowania skarżącego przez cały odnośny okres [7 lat i 11 miesięcy].

Mając powyższe na względzie, Trybunał uznał, że nawet biorąc pod uwagę okoliczność, iż sady musiały się zmierzyć ze szczególnie trudnym zadaniem rozstrzygnięcia sprawy dotyczącej zorganizowanej grupy przestępczej, należy uznać, iż powody przedstawione przez organy władzy krajowej nie mogły uzasadnić całego okresu stosowania względem skarżącego tymczasowego aresztowania. W tych okolicznościach uznano, że nie zachodzi konieczność zbadania, czy przedmiotowe postępowanie zostało przeprowadzone ze szczególną starannością. W związku z tym miało miejsce naruszenie art. 5 ust. 3 Konwencji, (por. pkt 34-39 orzeczenia). Rozsądny termin postępowania w ocenie Trybunału musi zostać określony

w świetle wszystkich okoliczności danej sprawy oraz w oparciu o następujące kryteria: złożoność sprawy, postępowanie samego skarżącego i właściwych organów, znaczenie przedmiotu postępowania dla skarżącego. Trybunał zauważył, że regularnie stwierdzał naruszenia art. 6 ust. 1 Konwencji w sprawach rodzących kwestie podobne do kwestii podniesionych w niniejszej sprawie. Zważywszy na całość zgromadzonego materiału Trybunał uznał, iż [pozwany] rząd nie przedstawił żadnych okoliczności faktycznych ani argumentów pozwalających na przyjęcie w niniejszej sprawie odmiennej konkluzji. [...]

Trybunał stwierdził, iż długość postępowania w niniejszej sprawie [postępowanie przygotowawcze oraz postępowanie sądowe przed sądami dwóch instancji trwało w sumie 10 lat i 6 miesięcy] była nadmierna i nie spełniła wymogu "rozsądnego terminu". Tym samym miało miejsce naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji. (por. pkt 44-46 orzeczenia)

4/ w wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 22 stycznia 2013 r. w sprawie 16706/11 K. Różański przeciwko Polsce Trybunał orzekł, że władze krajowe, w swych decyzjach o zastosowaniu tymczasowego aresztowania, poza uzasadnionym podejrzeniem skierowanym przeciwko skarżącemu, opierały się zasadniczo na trzech podstawach, a mianowicie na poważnym charakterze przestępstw, popełnienie których skarżącemu zarzucono: dolegliwości kary, która może zostać skarżącemu wymierzona oraz potrzebie zabezpieczenia odpowiedniego przeprowadzenia postępowania, przy uwzględnieniu ryzyka, iż skarżący może podejmować próby nakłaniania świadków do składania fałszywych zeznań.

Skarżącemu postawiono zarzuty udziału w zorganizowanej grupie przestępczej handlującej kobietami oraz czerpiącej korzyści z prostytucji. [...] Okoliczność, że sprawa dotyczyła członka takiej grupy przestępczej, winna być brana pod uwagę przy dokonywaniu oceny zgodności z art. 5 ust. 3 Konwencji. [...] Uzasadnione podejrzenie oskarżonego o to, iż dopuścił się popełnienia poważnych przestępstw, początkowo tłumaczyło stosowanie wobec niego tymczasowego aresztowania, w szczególności wobec faktu, iż skarżący ukrywał się przed zatrzymaniem. Ponadto [...] władze musiały sprostać trudnemu zadaniu ustalenia okoliczności faktycznych oraz stopnia domniemanej odpowiedzialności u każdego z oskarżonych. W tych okolicznościach [...] potrzeba zebrania licznych dowodów stanowiła istotne i wystarczające przesłanki dla wstępnego aresztowania skarżącego. Nadto organy sądowe oparły się także na prawdopodobieństwie, iż skarżącemu może zostać wymierzona surowa kara, zważywszy na poważny charakter zarzuconych mu przestępstw. Jednakże [...], mimo iż dolegliwość grożącej kary jest elementem istotnym przy ocenie ryzyka ucieczki lub powrotu do przestępstwa, ciężar oskarżenia sam w sobie nie może uzasadniać stosowania tymczasowego aresztowania przez długi okres.

(...) organy sądowe założyły istnienie ryzyka wpływania na świadków lub mataczenia w postępowaniu opierając się na poważnym charakterze popełnionych czynów oraz na fakcie, iż skarżącemu zarzucono udział w zorganizowanej grupie przestępczej.

Trybunał przyznał, iż wobec powagi oskarżenia wniesionego przeciwko skarżącemu władze w uprawniony sposób mogły uznać takie pierwotne zagrożenie za ustalone. Zważywszy na fakt, iż skarżącemu postawiono zarzuty udziału w zorganizowanej grupie, która handlowała kobietami i czerpała korzyści z prostytucji, za czynnik istotny trzeba uznać szczególnie trudne położenie ofiar, przy czym niektóre z nich były małoletnie. (...)

Należy jednak wskazać, iż w żadnym z postanowień o przedłużeniu tymczasowego aresztowania względem skarżącego nie przedstawiono żadnego innego konkretnego uzasadnienia na to, czy pojawiło się zagrożenie, iż skarżący będzie ukrywać dowody, zastraszać świadków lub w inny sposób zakłócać postępowanie. Tym samym wraz z upływem czasu przedstawione przesłanki stały się mniej istotne i nie mogą uzasadniać całego okresu ponad 3 lat i 7 miesięcy, przez który stosowano względem skarżącego ten najpoważniejszy środek zapobiegawczy.

[...] Trybunał stwierdził, iż względy podniesione przez organy władzy krajowej nie mogły uzasadniać całego okresu trwania tymczasowego aresztowania w przypadku skarżącego.(...) W związku z tym miało miejsce naruszenie art. 5 ust. 3 Konwencji.(por. pkt 27-33 orzeczenia)

Treść powyższych wyroków świadczy o tym, że Europejski Trybunał Praw Człowieka zauważa nieprawidłowości w stosowaniu tymczasowego aresztowania przez organy polskiego wymiaru sprawiedliwości. Najczęściej uwagi Trybunału dotyczą zbyt długich w jego ocenie okresów trwania aresztów oraz niewystarczającego uzasadnienia ich przedłużenia.

Andrzej Seremet

24.09.15/46A
WA